

Opdat wij niet vergeten

Hoe liep het af met jezuïeten en verzetsstrijders Robert Regout en Rupert Mayer? Aangekomen bij het slot van deze podcastserie jezuïeten en verzet: 75 jaar bevrijding kijken we naar de dood van beide mannen.

Robert Regout wist anderhalf jaar stand te houden in concentratiekamp Dachau, maar de tweede winter werd hem fataal. Regout bezweek aan uitputting en ziekte. Zijn medebroeder Piet van Gestel zorgde ervoor dat zijn laatste geschreven woorden of "geestelijk testament" bewaard bleef en in Nederland terechtkwam. Het nieuws van zijn dood kwam hard aan bij familie, jezuïeten en vrienden in Maastricht, Nijmegen, Katwijk en elders.

Dat geestelijk testament maakte hij op in november 1942, toen zijn gezondheid plots sterk achteruitging en hij in de zakenbarak in Dachau verbleef. Na de inleidende woorden is dit het eerste punt eruit:

"Als Onze Lieve Heer het 'offer' van mijn leven vraagt, dan met grote vreugde voor geloof en vaderland en bijzonder voor studenten en professoren van de Nijmeegse universiteit."

Regout geloofde dat je je lijden kunt opdragen aan God, die dat lijden vruchtbaar maken voor anderen, net zoals het lijden en sterven van Jezus. Na zijn dood schreef koningin Wilhelmina een condoleancebrief aan de moeder van Regout. Daarin keerde dit thema van je leven offeren terug. Ze schreef: "Moge zijn offer ons land en het geheele Rijksgebied een betere en gelukkigere toekomst geven!" Het lijden dat je in je eigen leven meemaakt of meegemaakt hebt, in het groot of in het klein, kun je daar misschien ook vruchten van zien?

Stel je voor dat jij op je sterfbed ligt, wat zou voor jou een manier zijn om je liefde voor anderen en voor God te uiten?

De veel oudere en gehandicapte Rupert Mayer overleefde de oorlog wél. Dit had hij te danken aan zijn opsluiting in de benedictijnerabdij te Ettal, waar hij beter te eten kreeg, niet werd mishandeld en ver verwijderd was van de bombardementen op München. Mayer schaamde zich voor zijn gunstige omstandigheden in het klooster. Met afgrijzen dacht hij aan de chaos en verwoesting in Stuttgart, München en andere steden.

In mei 1945 bevrijdden Amerikaanse troepen Rupert Mayer en brachten hem terug naar zijn geliefde München. De stad was voor de helft verwoest. Mayer pakte zijn oude leven weer op. Hij begon weer te preken en organiseerde mensen. Ook pleitte hij voor een aantal mensen die in zijn ogen te hard getroffen waren door de geallieerde 'denazificatie'. Mensen die bijvoorbeeld in de gevangenis terecht waren gekomen, waardoor hun gezinnen in acute geldproblemen kwamen. In wraak geloofde hij niet. Liever sprak hij over verzoening.

Op 1 november viert de katholieke Kerk het hoogfeest van Allerheiligen, waarin onder andere de eenheid van de Kerk op aarde met de Kerk in de hemel wordt gevierd. Vanzelfsprekend gaat Rupert Mayer voor in een viering in de Sankt-Michaelskirche in München. Hij beklimt de preekstoel en begint te preken, zoals hij talloze keren heeft gedaan. Bij de woorden "de Heer" valt zijn stem plotseling stil. Hij heeft een zware hersenbloeding. Door zijn houten been blijft hij onbeweeglijk staan, al heeft hij dan het bewustzijn al verloren. Diezelfde dag overlijdt hij.

Een ongelofelijk levenseind. Ben ik weleens bij iemand op zijn sterfbed geweest?

Hoe was dat?

Offers, gebracht in verzet tegen onderdrukking. Als ik mijn leven overzie, de samenleving waarin ik leef, de structuren, is er iets waartegen ik in verzet moet komen? En als dat je eens je leven zou kosten

Nu we aan het einde zijn gekomen, wil je misschien nog even kort de levens van Regout en Mayer voor de geest halen. Wat is je bijgebleven van de verhalen over hun verzet en gevangenschap? Wat inspireerde je?

Robert Regout, Rupert Mayer, twee jezuïeten, twee verzetsstrijders, twee slachtoffers van een oorlog waarin naar schatting 55 miljoen mensen zijn omgekomen. Velen daarvan gingen plotseling, als gevolg van een bombardement, anderen werden direct vanuit de trein naar de gaskamers afgevoerd en weer anderen moesten leven met de vernietigende uitwerking van het concentratiekamp, kregen als menselijke wrakken hun vrijheid terug, voor altijd gevangene van herinneringen uit de hel.

Verzetsstrijders, strijders voor vrijheid.

Opdat wij niet vergeten.